

ሐመሽተ ንጥፈታት ኣንባቢ ንምዕባይ

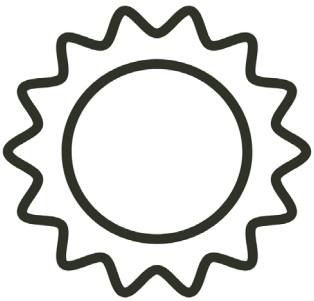
ንቅድመትምህርቲ ተመሃሮን ንስድራቤቶምን ዝኸውን ናይ
ብኣግኡ መምህራ ንጥፈታት

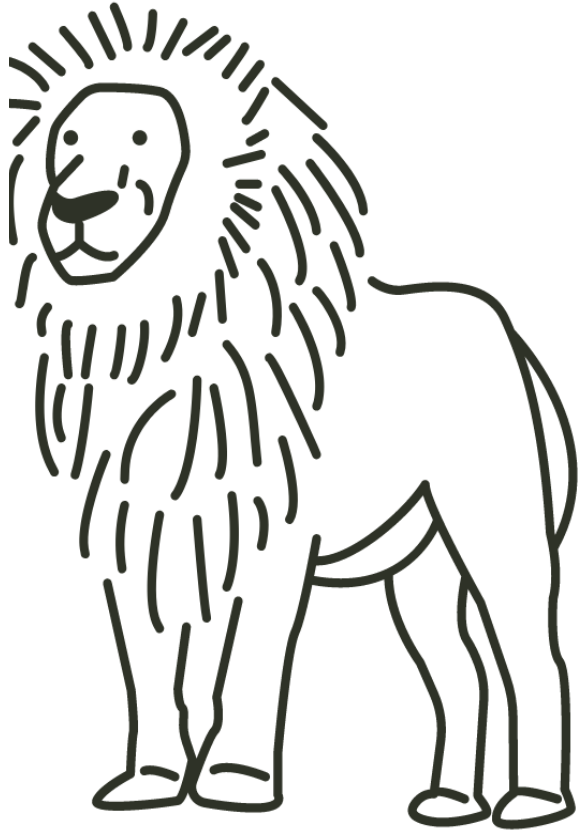
አብ ውሽጢ እንታይ አሎ

5 ንጥፈታት አንባቢ ንምዕባይ

- ተዛረብ
- ድረፍ
- አንብብ
- ተጻወት
- ጸሓፍ

መቐኛሽ ሳይንስ
 ናይ ፊደል ካርድታት
 ናይ እንስሳ ካርድታት

ሐሙሽተ ንጥፈታት አንባቢ ንምዕባይ

1. ተዛረብ:

ምዝራብ ቋንቋን ማህደረ ቃላትን የዕቢ

2. ድረፍ:

ምድራፍ ንቆልዑት ዝተፈላለዩ ዓይነት ድምጽታት ንክሰምዑ
የክእሎም

3. አንብብ:

አብቲ መጻሕፍቲ ዘለዉ ስእልታት ብምጥቃም ምንባብን ዛንታታት
ምንጋር ምልምማድ

4. ተጻወት

ምጽዋት ናይ ውላድካ መዓልታዊ ተግባር አካል ክኸውን ይግባእ

5. ጸሓፍ:

ብምጽሕጋርን ብምስኣልን ጽዋዳታትካ ህነጽ

ኣብ ገዛ ብሓባር ተዛረብ

ምዝራብ፣ ንነገራት ምስያም፣ ኣዝዩ ሰፊሕ ዝኾነ ናይ ገዛ ቋንቋ ቃላት ምጥቃም ናይ ውላድካ ማህደረቃላት ኣብ ምህናጽ ይሕግዝ። ኣዝዩ ብዙሕ ቃላት ብዝሰምዐ ቁጽሪ፣ ማህደረ ቃላቱ ሰፊሕ ይኸውን፣ ከምኡ ውን ምንባብ ኣብ ዝጅምሩሉ እዋን ናይቶም ቃላት ድምጺ ንምውጻእ ኣዝዩ ቀሊል ይኾነሎም።

እስከ ብሓንሳብ ንጓግዝ:

- ሓንሳብ-ሓንሳብ ነዊሕ፣ ነዊሕ፣ ነዊሕ ክበጽሕ እኽእል ክኸውን (የእዳውካ ካብ ርእሶይ ንላዕሊ ዘርጊሐ)
- ሓንሳብ-ሓንሳብ ንእሽተይ፣ ንእሽተይ፣ ንእሽተይ ክኸውን እጥቕለል (ጉምብሕ ኢሊ ኣካላተይ ጠቕሊሊ ልክዕ ከም ኩዕሶ ኮይነ)
- ሓንሳብ-ሓንሳብ ክቐበል እኽእል - ምናተይ ዘርጊሐ (ተስእ እም ምናትካ የዐሪኻ ዘርግሓዮም)
- ሓንሳብ-ሓንሳብ ነው ነጀው እንኖ (ምናተይን ኣካለይን ነው ነጀው እነንዎም)
- ሓንሳብ-ሓንሳብ ዝል ኢሊ ንሰማይ እትንክፎ (የእዳውካ ካብ ርእሶይ ንላዕሊ ጌርካ ዝለል)
- ብድሕሪኡ ናብ መሬት ጸምበለል እንዳበልኩ ናብ መሬት እምለስን ኡፍ እብልን (ኣጸብዕትኻ ንታሕቲ ናብ ኣጸብዕቲ እግሪ ብምውሳድ ኮፍ በል)

ብሓባር ምዝራብ:

ምስ ውላድካ ንእግሪ ጉዕዞ ውጽኡ (ኣብ ደገ ይኹን ካብ ገዛ ወጻኢ) ብዛዕባ ትርእዮ፣ ዝስመዓካ፣ ዝሸተተካ፣ ዘስተማቐርካዮን ዝሰማዕካዮን ተዛረብ። ዝተፋላለዩ ቅርጽታትን ሕብርታትን ኣርእዮ። ብዛዕባ ምፍቃድ ነገራት ጸዋታ ፍጠር።

ምግብ ኣብ እትሰርሓሉ እዋን፣ ብዛዕባ ነፍሲወከፍ ከይዲ ተዛረብ። እቶም ዝተፋላለዩ ቅመማ ት እንታይ ዓነት ስምዒት፣ መልክዕን ሽታን ከምዘለዎም ግለጽ። ብዛዕባ እቲ ትሰርሖ ዘለካ ምግብ ዘለካ ስምዒታት ወይ ድማ መዘከርታታት ኣካፍል።

ኣብ እዋን ምፍቃዕ፣ ሓድሽ ዛንታ ፍጠር ወይ ድማ ብዛዕባ ኣብታ መዓልቲ ንሰኻን ውላድካን ዝገበርክሞ ነገራት ተዛረብ።

ናይ ንጥፈታት ካርዲ ዋዛ:

ካብቲ ናይ እንስሳ ካርድታት ሓደ እንስሳ ምረጽ፣ ግን ንውላድካ ኣይተርእዮ። እቲ እንስሳ እንታይ ከምዝመስል ግለጽ ከምኡ ውን ነቲ እትህቦ መግለጺ ክስእልዎ ንገሮም። ብዛዕባ እቲ እንስሳ ብሃባር ኮይንኩም ዛንታ ፍጠሩ።

ኣብ ገዛ ብሓባር ድረፍ

ምድራፍ ንቋንቋ ዝሕል የብሎ ስለዚ ህጻናት ነቶም ኣብ ቃላት ዘለዉ ነኣሽቱ ድምጽታት ክሰምዎም ይኸእሉ። እዚ ድማ ብዝተፈላለዩ ድምጽታት ጌሮም ክጻወቱን ሓደሽቲ ቃላት ክመሃሩን ይሕግዞም።

እስኪ ብሓንሳብ ንጓግዝ:

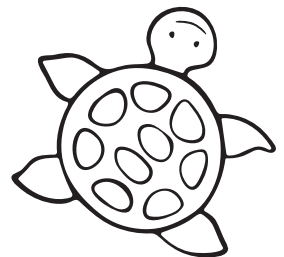
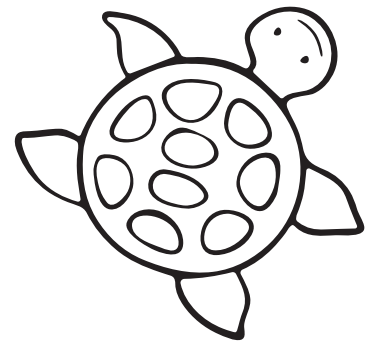
(እዚ ምስ እግሪተኸሊ ወይድማ ምስ ቅድመ ትምህርቲ ታማሃራይ ትገብሮ እንተሊካ ብሓባር ጠጠው በል። ብተወሳኺ ነዚ ምስ ህጻውንቲ ውን ክትገብሮ ትኸእል ኢኻ፣ ኣብ እግርኻ ኮፍ ኣቢልካ ናባኻ እናጠመቱ ይኹን፣ ወይ ድማ ነቲ ኣካላቶም ሒዝካ ብምንቅስቃስ ክኸውን ይኸእል)

ርእሲ፣ መንኮብ፣ ብርክን ናይ እግሪ ኣጻብዕትን፣ ብርክን ናይ እግሪ ኣጻብዕትን

ርእሲ፣ መንኮብ፣ ብርክን ናይ እግሪ ኣጻብዕትን፣ ብርክን ናይ እግሪ ኣጻብዕትን

ኣዲንትን ኣእዛንን ኣፍን ኣፍንጫን

ርእሲ፣ መንኮብ፣ ብርክን ናይ እግሪ ኣጻብዕትን፣ ብርክን ናይ እግሪ ኣጻብዕትን!

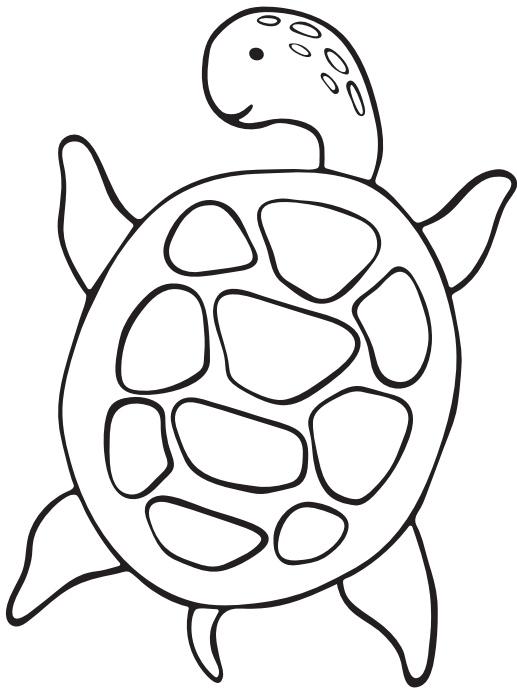

ብሓባር ምድራፍ:

ኣብ ዓልታዊ ንጥፊታትካ ንእግሪ ተኸሊ ወይ ንህጻንካ ድረፊሉ፣ ከም ዳይፐር ኣብ እትቐይረሉ፣ ኣብ እትምግቡሉን ኣብ ሞንጎ እዞም ንጥፊታትን። እንተኸኢልካ ምስቲ ህርመት ዝለል!

እቶም ባህ ዝብሉኻ ደርፍታት በብተራ ምክፋል ።

ከም ስድራቤት ደርፊ ከትፈጥሩ ትኸእሉ ዶ? እንተደሊኹም ቀሊል ክትገብርዎ ትኸእሉ ኢኹም ከምኡ ውን ሓቐኛ ቃላት ውን ምጥቃም ኣይከድልዮኩምን ይኸእል ይኸውን።

ናይ ንጥፊታት ካርዲ ዋዛ:

ነቲ ናይ ፊደል ካርድታት ብምጥቃም፣ ABC ደርፊ ምድራፍ፣ እናደረፍካዮ እናሃለኻ ነታ እትጽውዓ ፊደል እንዳመልከትካ።

ኣብ ገዛ ብሓባር ኣንብብ

ብሓባር ኩሉ መልዓቲ ምንባብ ህጻውንቲ ንምንባብ ክዳለዉ ማእንታን ክሕግዞም ዝኸእል ኣዝዩ ኣገዳሲ ንጥፊት እዩ። ጎኒጎኒ ምስ ምንባብ መጻሕፍቲ፣ ቡብመልቱ ኣብ እትገብሮም ንጥፊታት ዘለዉ ቃላት ምምልካትን ምንባብን። ሕጻውንቲ ነቲ ኣብ ከባቢኦም ዘሎ ነገራት ከስተውዕሉሉ ይሕግዞም።

እስከ ብሓንሳብ ንጓዳዝ:

ንሕና ናብ ቤት ንባብ (ላይብሬሪ) ንኻይድ ኣለና
(ብመስርዕ ገስግስ)

መጻሕፍቲ ንምሕራይ
(ብኸልተ ኢድካ መጽሓፍ ትመርጽ ከምዘለኻ ማይም ግበር)

ንውሽጢ ቼክ ግበርኦም
(ክልተ ኢድካ ንቐድሚት ኣመልክት)

ንደገ ቼክ ግበርኦም!
(ዓባይ-ዓባይቶኻ ንላዕሊ ብምግባር ምልክት ግበር፣ ካብ መንኲብካ ንላዕሊ)

ነቲ ነቲ መዝገቤ ቃላት (ዲክሽነሪ) ሰላም ክንብል ንኻይድ ኣለና
(ብኢድካ ሄሎ በል)

መጻሕፍቲ ንምሕራይ
ንውሽጢ ቼክ ግበርኦም

ንደገ ቼክ ግበርኦም!

ብሓባር ምንባብ:

ጋዜጣ ወይ መጽሔት ምስ ውላድካ አንብብ፤ ከም ናይ ውላድካ ስም ናይ መጀመርታ ፊደሎም ሓደ ዓይነት ዝኾነ ቃላይ እኽብብ።

ኩሉ ነገርን ዝኾነ ነገርን አንብብ:

- ድራር ኣብ እትሰርሓሉ እዋን ረሲፒ (ቅዋመ መግቢ) ትጥቀም እንተኾንካ፤ ኣብ ነፍሲወከፍ ደረጃ ንውላድካ ዓው ኢልካ አንብቡሉ።
- መግቢ ንኸትሰርሕ ቅመማቕመም ምስ ኣዳለኻ፤ ነቲ ጽሑፍ ንውላድካ ዓው ኢልካ አንብቡሉ። እቲ ዘስተብሃልዎ ፊደል ከመልክቱ ውን ይኸእሉ እዮም!
- ኣብ ናይ ጎደና ምልክታት ዝርከቡ ቃላት ኣመልክት።

መጽሓፍ ከተንብብ ከለኻ፤ እቶም ህጻውንቲ ተንብቦ ዘለኻ ነቶም ፊደላት እምበር ነቲ ስእሊ ከምዘይኮነ ንኸርድኦም፤ ነቶም ቃላት ምልክት እንዳገበርካ አንብብ። እዚ እቲ እትጥቀመሉ ቋንቋ ናባይ ኣንፊት ከምዝንበብ ንምርዳእ ውን ይሕግዞም እዩ (ንኣብነት፡ ኢንግሊሽ ካብ ጸጋም ንዩማን ይንበብ)

ናይ ንጥፊታት ካርዲ ዋዛ:

ቅርጽታት ናይ ፊደላት ኣብ ገዛ ወይ ኣብ ደገ ድለይ። ነቶም ናይ ፊደል ካርድታት ኣብጽኦም ናይቶም ፊደላት ቅርጺ ዝመስል ነገር ኣብ ገዛኻን ኣብ ጎሮቤትካን ድለይ። ምስ ረኽብካዮም ስመዮም። ንኣብነት፡ “Y” ዝመስል ዕንጨይቲ ድለይ፤ “O” ቅርጺ ዘለዎ ብራሰሌት፤ ወይ ድማ “S” ቅርጺ ክሰርሕ ዝኸእል ናይ ጫማ ላቲ።

ኣብ ገዛ ብሓባር ተጻወት

ብሓባር ምጽዋት ህጻውንቲ ርእሶም ከገልጹ ይሕግዞም ከምኡውን ሓሳባት ኣብ ግብርን ብቻላትን ከገልጽዎም የኸእሎም። ጻወታ ህጻውንቲ ኣብ ዘረባን ኣብ ጽሑፍን ንጥቀመሎም ቃላት ናይ ብሓቂ ንነገራትን ንተሞክሮታትን ከምዝውክሉ ንምርዳእ ይሕግዞም።

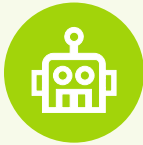
እስኪ ብሓንሳብ ንጓዳዝ:

የእዳው ንላዕሊ፣ ወዝወዝ ወዝወዝ ወዝወዝ
(የእዳው ካብ ርእሲ ንላዕሊ ምግባር፣ የእዳው ወዝወዝ)

የእዳው ንታሕቲ፣ ወዝወዝ ወዝወዝ ወዝወዝ
(የእዳው ካብ ብርኪ ንታሕቲ ምግባር፣ የእዳው ወዝወዝ)

ተሽከርከር፣ ወዝወዝ ወዝወዝ ወዝወዝ
(ኣካልካ ኣዙር፣ የእዳው ወዝወዝ)

ንመሬት ተንክፍ፣ ወዝወዝ ወዝወዝ ወዝወዝ
(ንመሬት ምትንካፍ፣ የእዳው ወዝወዝ)

ብሓባር ምጽዋት፡

ነቲ ጸዋታ ተጻወት ኣይ ስፓይ ሕብርታት ብምጥቃም። በል፡ “ኣይ ስፓይ፣ በዛ ንእሽተይ ዓይነይ፣ ቢጫ ዝኾነ ነገር። እነ ክርእዮ ዝኸእል ቢጫ ዝኾነ እንታይ ትርእይ ኣለኻ

ተጻወት ኣይ ስፓይ ፊደላት ብምጥቃም። ንኣብነት፡ “ኣይ ስፓይ፣ በዛ ንእሽተይ ዓይነይ፣ መጀመርታ ፊደሉ “B” ዝኾነ ነገር። እነ ክርእዮ ዝኸእል መጀመርታ ፊደሉ “B” ዝኾነ ነገር እንታይ ትርእይ ኣለኻ።”

ናይ ምንቃጽ ሳዕዲትግበር ። ናይ ትፈትዎ ደርፊ ሳዕስዕ። ነቲ ሙዚቃ ጠጠው ኣብ እተብሉሉ እዋን፣ ኩሎም ሳዕሳኦቲ ምንቅስቃስ ጠጠው ዮብሉ ከምኡውን እቲ ሙዚቃ ክሳብ ዝጅምር ኣብታ ዘለውዎ ይነቐጹ።

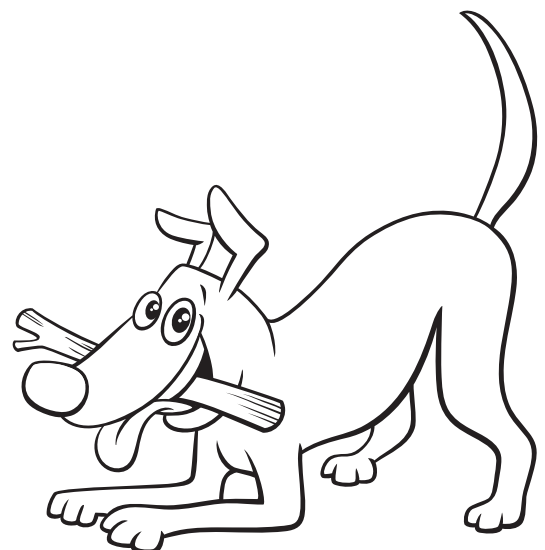
ንስኻን የዕሩኸትኻን እንዳተጻወትኩም ከለኹም ዘርኢ ስእሊ ሰኣል። እየኖት የዕሩኸትኻ ትናፍቕም? እንደገና ምስ ተራኽብኩም እንታይ ክትገብሩ ትደሊ። ካብ የዕሩኸትኻ ንሓዲኡም ብቴሌፎን ደውለሎም ከምኡውን ብዛዕብኡ ንገሮም።

ናይ ንጥፊታት ካርዲ ዋዛ፡

ውላድካ ካብቲ ናይ እንስሳ ካርድታት ንኸመርጽ ግበሮ። ንውላድካ ብዛዕባ እቲ እንስሳ ዛንታ እንዳነገርካዮ እቲ እንስሳ ከምዝኾነ ንኸምስል ሕተቶ። ከምቲ እንስሳ ተንቀሳቐስ፣ ከምቲ ናይቲ እንስሳ ድምጺ ግበር፣ ነቲ ዛንታ ተዋስኣዮ።

ነቶም ናይ ፊደል ካርድታት ብምጥቃም፣ ዝተፈለለዩ ፊደላት ኣብ ውሽጢ ገዛ ኣቐምጥ። ብድሕሪኡ ካብተን ፊደላት ንሓዲኡን ጸዎዮን፣ ብድሕሪኡ ንውላድካ ናብኣ ንኸዘልል ኣበረታትዓዮ።

አብ ገዛ ብሓባር ጸሓፍ

ነቶም ክረዮናትን ነቶም ዝተጫሕገሩ ብምሓዝ፣ ፊደላትን ቃላትን፣ ህጻውንቲ ናይ ምጽሓፍ ክእለቶም ካብ ክልተ ዓመቶም ኣትሒዞም ክጅምሩ ይኸእሉ። ምጭሕጋር ውላድካ ምጽሓፍን ምንባብን ንኸመሃር ይሕግዞ!

እስኪ ብሓንሳብ ንጓዓዝ:

- ከም ገረብ ነዊሕ፣ ክሳብ ክንደይ ነዊሕ ክትከውን ትኸእል።
(ውጥር ኢልካ ጠጠው ምባል ከምኡ ውን የእዳው ናብ ናሕሲ ንላዕሊ ምግባር)
- ከም ገዛ ገፊሕ፣ ክሳብ ክንደይ ገፊሕ ክትከውን ትኸእል።
(የእዳውን የእጋርን ማዕዶ ንማዕዶ ብምግባር ምዝርጋሕ)
- ከም መርፍእ ቀጢን፣ ክሳብ ክንደይ ቀጢን ክትከውን ትኸእል።
(ቀጥ ኢልካ ጠጠው ምባል፣ ኣጸብዕቲ ናብ መሬት ብምምልካት)
- ከም ኣንጭዋ ንእሽተይ፣ ክሳብ ክንደይ ንእሽተይ ክትከውን ትኸእል።
(ናብ ንእሽተይ ኩዕሶ ፍሑኽ በል)
- ነዊሕ ከም ገረብ፣ ሰፊሕ ከም ገዛ፣ ቀጢን ከም መርፍእ፣ ንእሽተይ ከም ኣንጭዋ
(ነፍሲ ወከፍ ምዝርጋሕ ከሳብ ዝደለኻዮ ጊዜ ደጋግምም!)

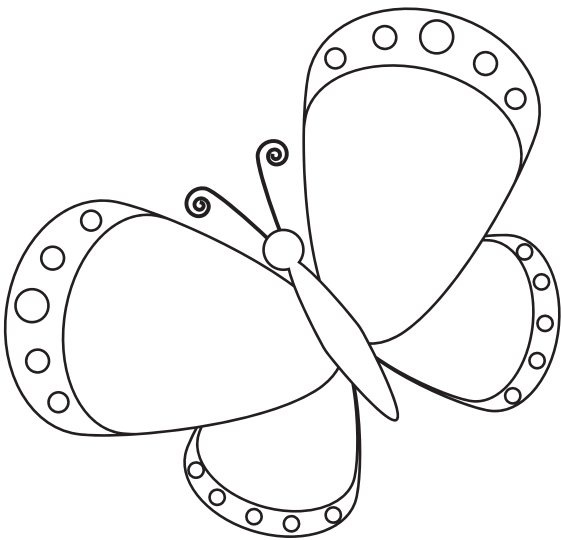

ብሓባር ምጽሓፍ፡

ነቶም ክረዮናትን ወረቆትን ኣብ ገዛ ኣቐምጦም፣ ውላድካ ምጭሕጋር ክለማመድ ማእንታን። ክረዮናትን መጫሕገርን ምሓዝ ሓደ መዓልቲ ውላድካ ዝጽሕፈሉ እዋን ከማዕብል ዝኸእል ናይ መጀመርታ ደረጃ እዩ!

ውላድካ ቅርጽታት ከስተብህሉ ሓግዞ። ብሓባር ቅርጽታት ምስኣል ተለማመዱ፣ ወይ ኣብ መጻሕፍቲ ዘለዉ ብምምልካት። ህጻናት ንፊደላት መጀመሪያ ከም ቅርጽታት እዮም ዝሓስቡዎም።

ንውላድካ ስሙ ንኸጽሕፍ ኣለማምዶ። ብዛዕባ ናይ ስምም ኣመጻጽኣ ዛንታ ንገሮም። ከም ናይ ስምም ናይ መጀመርታ ፊደሉ ሓደ ዓይነት ዝኾኑ ካልኣት ቃላት ውን ኣመልከት።

ናይ ንጥፊታት ካርዲ ዋዛ፡

ንውላድካ ካብቲ ናይ ፊደል ካርድታት ናይ ስሙ ፊደላት ንኸልዕል ሓግዞ። ስሙ ቢታ ናቶም ስም ፊደል ዝጅምር እንስሳ ሕሰብ፣ ከምኡ ውን ብዛዕባ እቲ እንስሳ ዛንታ ንኸፈጥሩ ሓግዞም። ነቲ ዛንታ ኣብ ንጹህ ወረቆት ብክረዮናት ምሳኻ ኮይኖም ንኸጽሕፉ/ንኸጭሕግሩ፣ ከምኡ ውን ስእሊ ንኸስእሉ ሓግዞም። ምስ ወዳእካ ነቲ ታሪኽ መሊሰካ ኣንብቡሎም። ወይ ነቲ ታሪኽ ንዓኻ ንኸንብቡልካ ፍቐደሎም!

ሳይንስ ኣብ ገዛ ብሓባር

ደቅኻ ኣብ ከባቢኡም ዝግበር ኩሉ ነገር ትርጉም ዝህበም ብዛዕባ እቲ ቃል ሕቶታት ብምሕታትን ትዕዝብት ብምግባርን እዩ። ብሃባር ኮንኩም እትርእይዎን ዝስመዓኩምን ንምግባጽ ጊኤ ውሰድ፣ ከምኡ ውን ኣወዳድር ወይ እቶም ፍልልያት ኣመልክት። ንኣሽቱ ቆልዑት ኩሉ ጊዜ ብዛዕባ ኩሉ ነገር ሀንጡያት እዮም፣ ንሳቶም ብተፈጥሮ ሳይንቲስት እዮም!

እስኪ ብሓንሳብ ንጓዓዝ:

[ተሰእካ ምስቲ ህርመት ሳዕስዕ]

ዙም፣ ዙም፣ ዙም፣ ንሕና ናብ ወርሒ ንኻይድ ኣለና።

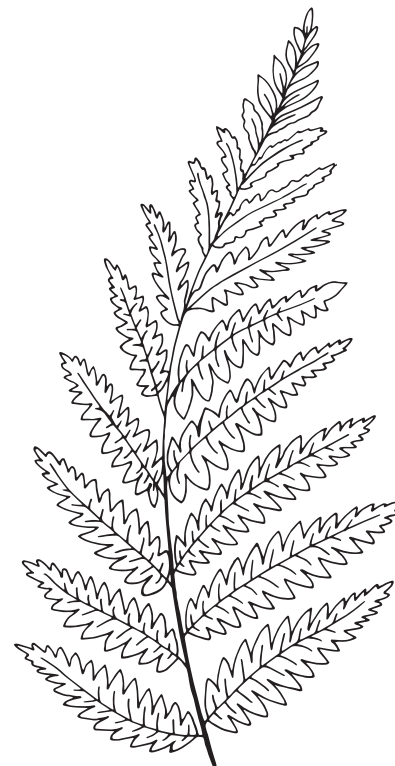
ዙም፣ ዙም፣ ዙም፣ ንሕና ኣብ ቀረባ እዋን ንኻይድ ኣለና።

ክትገይሽ ትደሊ እንተኾንካ፣ ናብዚ ናተይ ናይ ህዋ ሮኬት እቶ።

ዙም፣ ዙም፣ ዙም፣ ንሕና ናብ ወርሒ ንኻይድ ኣለና።

5, 4, 3, 2, 1... ምውንጫፍ!

[ቀስ ኢልካ በጻብዕትኻ ፈቂድካ ድሕሪኡ ዝለል!]

ሳይንስ ብሓባር

አብ ውሽቲ ገዛ (ወ አብ ደገ) ዕንደራ ውጹ ከኡ ውን ንተመሳሳሊ ነገራት ተመልከቱ፡ ነኣሽቱ ዝኾኑ ነገራት፣ ቀጠልያ ዝኾኑ ነገራት፣ ሉሰሉሳት ዝኾኑ ነገራት፣ ከምኡ ውን ዝኾኑ ክትሓስቦ እትኽእል ካልእ ነገር!

ብሓባር እትበልዕዎም ምግብታት ብምጥቃም ፈተና ኣዳሉ። ዓይንኻ ብምዕማት ናይ ነፍሲ ወከፍ ኩላሶ ዝስምዐካ ዘሎ መቐረት፣ ሽታን እልመት ብምጥዓም ግለጽ።

ንሽግራት ኣብ ሂወትካ ብኸመይ ከም ዝሓለፍኻዮም ወይ ከዓ ከም ዝፈታሕኻዮም ዝገልጽ ዛንታ ኣካፍል። ወይ ድማ ብሃንቀውታ እትፅበዮ ዝነበርካ ምስ ኣጋጠመካ ፅቡቕ ጌርካ ዝተረዳእኻዮ ነገር ግለጽ።

አብ ገዛኻ ዘሎ ወይ ካብ ገዛኻ ወፃኢ ዘሎ ዝኾነ ዝረኣኻዮ ነገር ስእሊ ሰኣል። ብዛዕባ ውላድካ ካብ ሂወት ክስእሎ ኣብ ዝፈተነሉ እዋን ዝቐሰሞ ዝርዝር ነገራት ተዛረብ።

ናይ ንጥፈታት ካርዲ ዋዛ:

ነቲ ናይ እንስሳ ካርድታት ብምጥቃም፣ ኣብ ዝተፈለለዩ ምድባት ንምስራዕ ምስ ውላድካ ስራሕ። ኣየኖት እንስሳታት እዮም ቢጫ ሕብሪ ዘለዎም? ኣየኖት እንስሳታት እዮም ኣርባዕተ እግሪ ዘለዎም? ዝደለኻዮ ኣኣይነት ምድባት ፍጠር!

Proudly sponsored by

The Seattle Public Library Foundation

www.SupportSPL.org